

	ΜΑΘΗΜΑ - ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΗ ΥΛΗ	ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
	ΤΑΞΗ	Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ (ΕΠΑΛ)
	ΟΝΟΜ/ΝΥΜΟ	
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	
	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	23 Μαΐου 2020

A. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Αναζητώντας τους σύγχρονους ήρωες

Ψάχνοντας για έναν ορισμό της λέξης «ήρωας» διαβάζουμε στο site www.wikipedia.org πως «Ως ήρωας εννοείται κάποιος άνδρας ή γυναίκα (ηρωίδα), που μπορεί να εμφανίζεται ως πρωταγωνιστής ενός μύθου, ενός θρύλου ή έπους ή ως η κεντρική φυσιογνωμία ενός λογοτεχνικού, θεατρικού και κινηματογραφικού έργου. Κατέχει ικανότητες σωματικές, διανοητικές ή ψυχικές μεγαλύτερες από εκείνες που κατέχει ο μέσος άνθρωπος, που τον βοηθούν να εκτελέσει ασυνήθιστες και παράτολμες αγαθοεργές πράξεις (ηρωική πράξη) για τις οποίες γίνεται γνωστός/ή. Ενίοτε αληθινά πρόσωπα κατορθώνουν με ανάλογες πράξεις να φθάσουν στο ηρωικό status και να θεωρούνται ήρωες από τους συνανθρώπους τους. Η κοινωνική ανθρωπολογία θεωρεί επίσης τον ήρωα ως ανάγκη μιας κοινωνίας ή ενός έθνους που χάνει τα ηθικά και πολιτισμικά του ερείσματα. Ο ήρωας στην προκειμένη περίπτωση αποτελεί ένα ηθικό πρότυπο για τα νεαρά μέλη μιας κοινωνίας, αλλά και μια εξιλεωτική πράξη για την εγγενή αδυναμία της να αντιμετωπίσει τα πρακτικά της προβλήματα»

Συνοψίζοντας τα παραπάνω θα λέγαμε ότι οι ήρωες πρωταγωνιστούν σε μια ιστορία, έχουν ξεχωριστές ιδιότητες, εκτελούν ασυνήθιστες πράξεις, εκφράζουν την ανάγκη μιας κοινωνίας με αδυναμίες και συνιστούν πρότυπα προς μίμηση και μέσα διδασκαλίας. Έτσι μπορούμε να μιλάμε για ήρωες της Ιστορίας, ήρωες των παραμυθιών, ήρωες των κινουμένων σχεδίων, ήρωες της μυθολογίας ή για «καθημερινούς» ήρωες.

Παρά τις προφανείς διαφορές τους, όλοι οι παραπάνω τύποι ηρώων έχουν μερικά σταθερά χαρακτηριστικά.

Αυτά είναι ότι κάνουν μια πράξη ή έχουν μια ιδιότητα που δεν έχουν οι πολλοί, και μάλλον μια ιδιότητα που έχουν μόνο εκείνοι. Ας πούμε, εάν σκεφτούμε έναν super- ήρωα, όπως ο Superman, έχει δύναμη χωρίς όρια και μπορεί να κάνει πράξεις που υπερβαίνουν το ανθρώπινο, αν και έχει και ανθρώπινη υπόσταση. Οι ήρωες των παραμυθιών, συχνά δεν έχουν κάποια υπερ-δύναμη, αλλά λέγονται έτσι γιατί πρωταγωνιστούν στις ιστορίες και ζουν μια ξεχωριστή περιπέτεια που συχνά εμπλέκει μαγικά στοιχεία. Για παράδειγμα, η Ωραία Κοιμωμένη και ο Πρίγκιπας που την έσωσε με το φιλί του. Στα κινούμενα σχέδια συναντούμε ήρωες που μας προκαλούν γέλιο, μπορεί να είναι πολύ έξυπνοι ή πολύ κουτοί και οι προθέσεις τους είναι συνήθως αγνές. Για παράδειγμα ο Shrek, ο καλοκάγαθος γίγαντας με χαρακτηριστικά τέρατος που αγαπάει τους δικούς του και προκαλεί αθελά του φόβο στους υπόλοιπους. Οι ήρωες της Ιστορίας συνήθως είναι ήρωες πολέμου, άνθρωποι που ξεκίνησαν μια επανάσταση ή που επέζησαν μέσα από μάχες. Γνωστοί σε εμάς είναι οι ήρωες της επανάστασης του 1821.

Είναι ήρωας ένας άνθρωπος ή μια φανταστική φιγούρα που έχει ιδιοτελή κίνητρα;

Δεν είναι πάντα εύκολο να απαντήσουμε σε αυτό, μιας και κάθε ιστορία έχει πολλές πλευρές και, ανάλογα με τον αναγνώστη της, μπορεί να βγει στο φως η καλή ή η ιδιοτελής πρόθεση του ήρωα. Εάν κάποιος έχει αυτοκτονικές τάσεις ή θέλει να πετύχει τον σκοπό του χωρίς να νοιάζεται για τις επιπτώσεις των πράξεών του, είναι ήρωας; Είναι άραγε εύκολο να τον διακρίνουμε και να τον κρίνουμε με βάση τη δική του επιθυμία και τις δικές του ανάγκες που ικανοποιεί μέσα από την

ηρωική του πράξη; Και αν είναι έτσι, η πράξη του δεν είναι πλέον «ηρωική»; Στην καθημερινή μας ζωή ακούμε συχνά «Είσαι ήρωας που κάνεις όλα αυτά και αντέχεις/δεν κουράζεσαι». Μια άλλη ανάγνωση σε αυτό μπορεί να είναι ότι αυτός που αντέχει όλες τις πιέσεις ή που τα βγάζει πέρα με υπερβολικά πολλές υποχρεώσεις μπορεί να είναι και κάποιος που δεν μπορεί να αρνηθεί σε κανέναν τίποτε, δεν μπορεί να διεκδικήσει τον χρόνο και το χώρο του και που καλύπτει μέσα από τις πολλές ασχολίες του μια έλλειψη αληθινής ικανοποίησης, την αδυναμία του ή που ξεφεύγει έτσι από όσα τον δυσκολεύουν.

Όσο είμαστε μικροί, εντοπίζουμε εύκολα ήρωες και ταυτιζόμαστε μαζί τους. Η προσπάθεια να τους μοιάσουμε μας δίνει κίνητρα να γινόμαστε καλύτεροι. Τι συμβαίνει όμως όσο μεγαλώνουμε; Τότε τα πράγματα θέτονται σε μια πιο πραγματική βάση και η εμπειρία μας δίνει τη δυνατότητα σύγκρισης και αξιολόγησης των καταστάσεων με τρόπο που συχνά μας οδηγεί στην απογοήτευση όσων μέχρι χθες φάνταζαν μοναδικά και ανεξήγητα. Ένα κοινό παράδειγμα είναι η αλήθεια για τον Άγιο Βασίλη, ενός κλασικού παιδικού ήρωα. Μεγαλώνοντας μαθαίνουμε την αληθινή ιστορία του και από-επενδύεται η φιγούρα του από τη μυθοπλασία (Γκούβα Μ., 2012). Η γνώση φέρνει και τη δυσκολία ενθουσιασμού, βάζει τα πρόσωπα και τις καταστάσεις σε μια βάση πιο αντικειμενική με ανάλογες συνέπειες. Ακόμη και όσοι θέλουν ακόμη να είναι παιδιά, έρχονται αντιμέτωποι με τη ρεαλιστική οπτική των γύρω τους χάνοντας συχνά τη μαγική τους ματιά απέναντι στα πράγματα.

Γιατί έχουμε ανάγκη από τους ήρωες;

Διότι αντιπροσωπεύουν κάτι ασυνήθιστο, μια φιγούρα όπου επενδύουμε χαρακτηριστικά ανθρώπινα μεν, αλλά χωρίς τα όρια που έχουν στην πραγματικότητα. Είναι σαν εκείνοι να μπορούν να διαπερνούν τα «σύνορά τους», να μην έχει σημασία «από πού αρχίζουν και πού τελειώνουν», δηλαδή να διαπερνούν τα όρια της ύπαρξής τους που ορίζονται πρωταρχικά από το δέρμα (Γιωσαφάτ, 2010). Μπορούν έτσι να ενσαρκώνουν την ελπίδα μας για ένα «θαύμα», μας επιτρέπουν να ονειρευόμαστε ότι κάποιος κάνει πράξη όσα δεν μπορούμε εμείς να κάνουμε και μέσα από τη δική του ιστορία να βιώσουμε και εμείς την εκπλήρωση μερικών επιθυμιών μας. Είναι φιγούρες που δε νιώθουν φόβο ή που έμαθαν να τον διαχειρίζονται ή να τον μετουσιώνουν. Ελπιδοφόρο μήνυμα και για τους υπόλοιπους!

Από την Αθηνά Πάσχου, Ψυχολόγο, MSc στην Αντιμετώπιση του Πόνου (2019)

ΝΕΟ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ Α.

Ποια είναι τα χαρακτηριστικά των ηρώων σύμφωνα με την συγγραφέα του κειμένου; Να απαντήσετε συνοπτικά σε 90 λέξεις περίπου.

[Μονάδες 15]

ΘΕΜΑ Β1.

Να δείξετε τη νοηματική σχέση που έχει ο τίτλος του κειμένου με το υπόλοιπο κείμενο.

[Μονάδες 5]

ΘΕΜΑ Β2.

Στην πρώτη και δεύτερη παράγραφο του κειμένου, στο απόσπασμα «Ψάχνοντας [...] ήρωες», να εντοπίσετε και να καταγράψετε πέντε (5) σύνθετες λέξεις των οποίων κανένα συνθετικό δεν είναι πρόθεση (μονάδες 5) και να γράψετε μία νέα λέξη, απλή ή σύνθετη, ομόρριζη με το τελευταίο συνθετικό καθεμιάς από τις σύνθετες λέξεις που έχετε καταγράψει. Δεν θα θεωρηθεί σωστή η επανάληψη της ίδιας λέξης (μονάδες 5).

[Μονάδες 10]

ΘΕΜΑ Γ.

Σε μια εποχή δύσκολη, σαν τη σημερινή, ίσως χρειαζόμαστε ξανά να βρούμε νέους ήρωες. Ο ήρωας αποτελεί ένα ηθικό πρότυπο για τα νεαρά μέλη μιας κοινωνίας, αλλά και μια εξιλεωτική πράξη για την εγγενή αδυναμία της να αντιμετωπίσει τα πρακτικά της προβλήματα. Ψάχνοντας, λοιπόν, για αυτούς ας δώσουμε μεγαλύτερη αξία στους ήρωες της δικής μας ζωής, στους δικούς μας ανθρώπους που είναι δίπλα μας και που ξεπερνούν τα όριά τους ή δίνουν όλες τις δυνάμεις τους για να μας κάνουν να νιώθουμε σαν πρωταγωνιστές της κοινής μας ιστορίας. Πόσο σημαντικά είναι τα πρότυπα-ήρωες στην ζωή των νέων; Υπάρχουν σύγχρονοι ήρωες; Να υποστηρίξετε τη γνώμη σας σε ένα κείμενο 200-250 λέξεων, το οποίο θα έχει τη μορφή άρθρου που θα δημοσιευθεί στη σχολική σας εφημερίδα.

[Μονάδες 20]

ΝΕΟ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ

Β. Λογοτεχνικό κείμενο

ΣΤΙΧΟΙ

ΟΙ ΗΡΩΕΣ ΕΙΝΑΙ ΠΑΝΤΑ ΕΥΓΕΝΙΚΟΙ

Οι ήρωες είναι πάντα ευγενικοί.
Γεννιούνται μ' ένα χρυσαφένιο χρώμα,
μ' όνειρα που τους τα φτιάχνει η συννεφιά,
μ' ελπίδες που φυτρώναν μέσ' στο χώμα...

Οι ήρωες δεν έχουν μυστικά.
Δεν ταξιδεύουνε ποτέ σε ξένα μέρη.
Γίνοντ' αγάλματα ψυχρά, μα εθνικά
κι έχουν για συντροφιά τους ένα περιστέρι...

Οι ήρωες είναι πάντα ευγενικοί.
Κάνουν πως, τάχα, λεπτομέρειες δε θυμούνται...
Κι όταν η νύχτα τούς σκεπάζει με σιωπή,
πετάν' το θρύλο στα πουλιά κι αποκοιμούνται...

(Στίχοι για το τραγούδι *Οι ήρωες είναι πάντα ευγενικοί* Ρωμανός Γιώργος του έτους 1964 σε στίχους Γκάτσος Νίκος και σύνθεση Χατζιδάκις Μάνος από το album *45άρια* 1964.)

Δραστηριότητες

1^η. Γιατί στο ποίημα και στις τρεις stroφές το ποιητικό υποκείμενο ξεκινά με τη φράση «Οι ήρωες...»; Τι σημαίνει η επανάληψη;

Μονάδες 10

2^η. Μπορείτε να παρουσιάσετε με δικά σας λόγια το νόημα των στίχων ««οι ήρωες είναι πάντα ευγενικοί / κάνουν πως, τάχα, λεπτομέρειες δε θυμούνται / κι όταν η νύχτα τούς σκεπάζει με σιωπή / πετάν' το θρύλο στα πουλιά κι αποκοιμούνται»».

Μονάδες 10

3^η. Πόσο οι εικόνες και οι στίχοι (να καταγράψετε από ένα παράδειγμα) μάς επηρεάζουν στην καθημερινή μας ζωή;

Μονάδες 10

4^η. Ποιο είναι το βασικό θέμα που θίγει το ποίημα; Στο ερμηνευτικό σχόλιο που θα αναπτύξετε σε 200 περίπου λέξεις να διατυπώσετε και την δική σας άποψη για το θέμα αυτό.

[Μονάδες 20]